

НАПРЯМИ І МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Анотація. Розглядаються напрями і механізми державної підтримки розвитку регіонів.

Ключові слова: державне регулювання, регіональна політика, промислово-інноваційна політика, партнерство, полюси росту, регіональна інноваційна система.

Annotation. Directions and mechanisms of state support of development of regions are examined.

Key words: state adjusting, regional policy, industrially innovative policy, partnership, poles of growth, regional innovative system.

Вступ. Національні інтереси України вимагають вирішення стратегічних проблем розвитку країни через формулювання задач нового типу, пов'язаних із жорсткою конкурентною боротьбою, яка вже сьогодні активно відбувається як на внутрішньому ринку між вітчизняними виробниками та їхніми іноземними конкурентами, так і на зовнішніх ринках, що проявляється в конкуренції окремих підприємств та компаній, найбільш успішних у економічному і технологічному відношенні галузей і, в кінцевому підсумку, – в економічній конкуренції України з іншими країнами, що виборюють своє місце в глобальній економіці.

Саме з цих позицій повинні формуватися адекватні методи участі держави в регулюванні та управлінні, економіко-правові норми, правила, регулятори. Зокрема, до економічних інститутів відносяться такі пріоритетні форми участі держави в економіці: державне економічне регулювання, розробка системи державних програм; стимулювання і підтримка сприятливих та стабільних умов для розвитку найбільш ефективних форм великого виробництва і його інтеграції з фінансовим капіталом; ефективне управління державною власністю; регулювання розвитку фінансових ринків та їхньої інфраструктури; антимонопольне регулювання і стимулювання конкуренції, контроль за діяльністю природних монополій. Завдання держави полягає у формуванні стратегії і пріоритетів розвитку, забезпеченні безпеки й ефективного державного управління, а також у вирішенні питань, що пов'язані з проблемами розвитку регіонів.

Дослідженню причин виникнення нерівномірного розвитку регіонів країн та розвитку регіональних соціально-економічних систем присвячено праці таких вітчизняних науковців, як: М.Долішній [1], З.Герасимчук [2–3], І.М.Школа [4] та багатьох інших. Російські вчені В.Н.Лексин і А.Н.Швецов [5, с.32] зазначають існування стимулів саморозвитку регіону і підкреслюють, що припинення їх дії зумовлює проблеми. Для найшвидшого вирішення їх та ліквідації кризових явищ на територіальних утвореннях, забезпечення належного рівня стабілізації та подальшого економічного піднесення необхідно перш за все сформувати і реалізувати державну регіональну політику, спрямовану на посилення ролі регіонів у прискоренні економічного й соціального розвитку країни. Головним напрямом такої державної політики має стати подальший розвиток науково-технічного та інноваційного потенціалу регіонів. У той же час для впровадження моделі інноваційного розвитку проблемного регіону необхідні певні передумови, до яких відносяться: вигідне географічне положення, а також наявність унікальних природних ресурсів; розвинута мережа ВНЗ і державних наукових організацій; високий освітній рівень населення; наявність наукових здобутків у різних сферах діяльності, що належать до пріоритетних і визначають високий рівень розвитку; високий рівень кваліфікації працівників виробничого сектора та інше.

Недооцінка регіональної специфіки обумовлює недостатню ефективність трансформації національної економіки. Перед регіональною економічною політикою постає

завдання оптимізації просторових структур з макроекономічних позицій. Найменш розроблені сьогодні теоретичні і практичні аспекти регіональної промислової політики, які багато в чому визначаються інтересами місцевої влади та відповідних промислових підприємств. Держава і місцева влада здійснюють свої повноваження щодо однієї і тієї ж території і того самого населення; мають певну сферу дій і наявність гарантій. Але пошук схем результативного економічного регулювання територіального розвитку залишається актуальним.

У цьому контексті заслуговують на увагу підходи до формування в регіонах полюсів росту, які сприятимуть створенню рушійного механізму (джерела) для розвитку промисловості. Інвестування полюсів росту буде сприяти формуванню синергічного ефекту, що проявлятиметься у зростанні обсягів виробництва і доходних статей регіонального бюджету, поліпшенні соціальних показників, підвищенні рівня життя населення в регіоні.

Постановка завдання: розкрити сутність механізму партнерства між державою, промисловістю (бізнесом), наукою та освітою і розробити пропозиції щодо його впровадження на регіональному рівні.

Результати. Сучасний економічний спад деяких регіонів указує на вразливість української економіки; на жаль, до цього часу не знайдено системних засобів його подолання, хоча світовий досвід боротьби з причинами і наслідками регіональних проблем має давню історію. Тому доцільним вважаємо вивчення досвіду формування та реалізації регіональної політики. Зокрема, для України надзвичайно корисним є досвід механізму вирішення регіональних проблем США, країн Східної та Центральної Європи, Великобританії, Франції та інших. Аналіз світової практики свідчить про те, що в другій половині XX ст. з'явилася яскраво виражена тенденція до децентралізації в прийнятті рішень і відповідно до неухильного підвищення самостійності регіонів. У всіх розвинутих країнах штати, провінції, землі, префектури наділені правами самостійного вирішення багатьох регіональних проблем без узгодження з центром.

Спочатку теорія державного регулювання економічного розвитку регіонів вичерпувалася двома крайніми підходами:

- 1) недоцільно державі втручатися в розвиток регіонів, тому що згодом рівні їхнього економічного розвитку вирівнюються (неокласичні теорії регіонального росту);
- 2) необхідно проводити активну регіональну політику, стимулюючи економічний розвиток найбільш відсталих районів (теорії кумулятивного росту).

У сучасних неокласичних моделях росту висвітлюється тенденція до вирівнювання міжрегіональних розходжень шляхом переміщення капіталу із високорозвинених районів зі зниженою прибутковістю інвестицій у менш розвинуті, що відрізняються більшою прибутковістю капіталовкладень. Але тільки один факт – відсутність мобільності природних властивостей територій – уже змушує засумніватися в справедливості тверджень про зближення економічного розвитку регіонів. У теоріях кумулятивного росту основною умовою, що сприяє збереженню розходжень у темпах економічного росту різних територій, визнається привабливість великих міських агломерацій для підприємств, де можлива економія на виробничих витратах. Утворюється скупчення міст, що стають великими промисловими центрами, своєрідними “смугами росту”. У рамках теорій кумулятивного росту пропонуються схеми “дифузії нововведень”, “осей розвитку”, теорія експортної бази, моделі типу “витрати – випуск”, економетричні теорії.

Слід зазначити, що ідеї прихильників першого підходу не підтверджувалися практикою, і державі тією чи іншою мірою доводиться втручатися в розвиток регіонів. За ступенем впливу держави на регіональний ріст були виділені три течії [6]: 1) “неінтервенціоналістів”, що в принципі заперечували необхідність впливу держави на регіональний ріст; 2) “адаптерів”, що ратують за пом'якшення впливу стихійних ринкових сил шляхом інвестицій і стимулювання міграцій робочої сили; 3) “регіональних перетворювачів”, що виступають за проведення інтенсивного регулювання.

Для методології нашого дослідження важливими є підходи Дж. Фрідмана – класика теорії “центр – периферія”, який виділяє чотири стадії формування центрів росту (які називає ядрами) у країні [7]:

- 1) наявність великої кількості локальних ядер, що мало впливають на навколишні території;
- 2) поява одного найбільш могутнього ядра, що формує полюс росту і здійснює вплив на велику периферію;
- 3) розвиток ще декількох ядер, що приводить до утворення поліцентричної структури полюсів росту;
- 4) злиття ядер в урбаністичну поліареальну структуру з могутньою периферією.

Ретроспективний аналіз показує, що в багатьох країнах регіональна промислова політика розвивалася у два етапи. На першому етапі концептуальні підходи зводилися до пом'якшення диспропорцій в регіональному розвитку. Було розроблено та втілено в життя цілий комплекс заходів щодо ліквідації нерівномірностей територіального розвитку, особливо у відсталих регіонах. Згодом, на другому етапі, регіональна політика була адаптована до умов постіндустріального суспільства, оскільки було зроблено наголос на сприянні розвитку науки, освіти й професійної підготовки, стимулюванні проведення науково-дослідних робіт.

На даному етапі в Україні розвиток регіонів також повинен передбачати перенесення акцентів у промислово-інноваційній політиці на регіональний рівень. Створення в регіоні промислового комплексу інноваційного типу, структура якого відповідала б ресурсному потенціалу держави і потребам ринку, вимагає прогнозування та програмування розвитку промисловості, що стає основним засобом впливу органів державного управління на підвищення керованості регіональної економічної системи. Для прогнозування промислового розвитку регіону перспективною є розробка та застосування комбінованих методів: принцип ресурсного підходу, методу екстраполяції, регресивних та кореляційних моделей, нормативного прогнозування експертних оцінок та інше. Використовуючи європейський досвід задля конкретного розв'язання проблем на рівні регіону, необхідно розробляти і приймати до реалізації регіональні програми, які охоплюють одразу кілька пріоритетних напрямів промислово-інноваційного розвитку. Саме формування промислово-інноваційних пріоритетів у регіоні дозволить у найкоротші терміни та з високою ефективністю використовувати інтелектуальний та науково-технічний потенціал регіону як фактори досягнення поточних і перспективних цілей держави. В управлінні інноваційними процесами на регіональному рівні пріоритетну підтримку повинні отримувати ті підприємства галузей регіону, що мають власну базу для проведення дослідно-експериментальних та науково-технічних досліджень [8, с.3]. Тому важливим напрямом розбудови промислово-інноваційного комплексу регіону є переорієнтація промисловості на виробництво наукомісткої високотехнологічної продукції. З цих позицій регіональна промислово-інноваційна політика являє собою систему цілей і задач, що визначені і підтримуються державою на регіональному рівні, закріплених законодавчо й орієнтованих на розвиток і державну підтримку науки, наукомістких технологій і заходів, що забезпечують інноваційні процеси в основних сферах промисловості, сільського господарства і соціального комплексу регіону, ефективність яких визначається рівнем технологій. Вона містить у собі систему заходів, що забезпечують досягнення цих цілей, визначення необхідних для цього фінансових, технічних і кадрових ресурсів, місце промислово-інноваційної політики в системі інших напрямків діяльності регіону і перелік ієрархічно побудованих пріоритетів.

Аналізуючи статистичні дані, які характеризують розвиток регіонів за останні роки, можемо зробити висновок про стабільний інертний стан інноваційної активності підприємств регіонів України та відповідність його загальним тенденціям розвитку інноваційної діяльності в країні (рис.1). В цілому активність підприємств у здійсненні інновацій за регіонами значно варіювала. Так, у 2002 р. найбільшу частку становила група

з восьми регіонів (зокрема Донецька, Івано-Франківська, Львівська, Харківська та інші області), інноваційна активність підприємств яких становила від 10 до 15%, та сім регіонів (Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Тернопільська та інші області) з інноваційною активністю 15–20%.

У 2003 р. представництво регіонів у групі з інноваційною активністю 10–15% та 15–20% майже не змінилося. Найбільш активними в цьому році були підприємства Вінницької, Миколаївської, Чернівецької та Волинської областей (інноваційна активність – 25–30%). Середній показник інноваційно-активних підприємств у цілому в Україні зріс до 18%.

У 2004 р. в цілому в Україні інноваційна активність підприємств знизилась до 15,1%. Тому суттєво змінилась динаміка інноваційної активності підприємств у розрізі групування регіонів (рис.1): найбільшу групу становили десять регіонів з інноваційною активністю підприємств 5–10% (Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Луганська, Сумська та інші області). Найбільша частка інноваційно-активних підприємств була в м. Києві – 32,9% та у Вінницькій області – 30,4%.

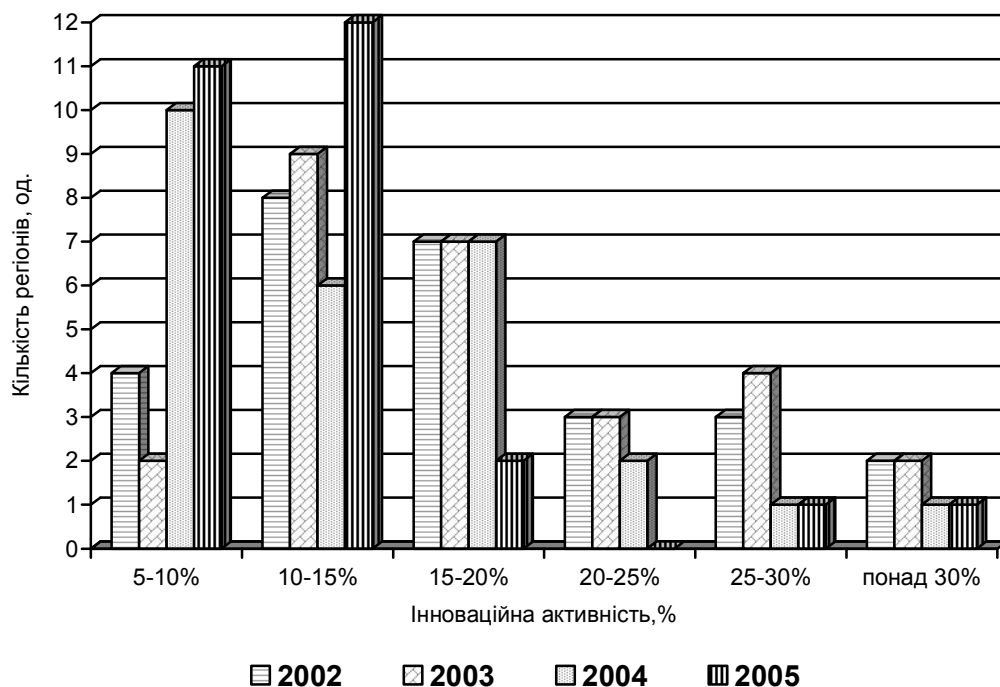

Рис.1. Інноваційна активність підприємств регіонів у 2002–2005 рр.

Середній показник інноваційно-активних підприємств у цілому по Україні у 2005 р. знизився до 12,3%. Найбільшу групу становили дванадцять регіонів з інноваційною активністю підприємств 10–15% (Донецька, Чернігівська, Тернопільська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська та інші області). Друге місце посідає група з одинадцяти областей з інноваційною активністю підприємств 5–10%. Це Вінницька, Одеська, Рівненська, Черкаська, Волинська, Дніпропетровська та інші області. Автономна Республіка Крим та Харківська область у 2005 р. мали інноваційну активність підприємств відповідно 17,2 та 18,2 відсотка (в групі 15–20%). Найбільша частка інноваційно-активних підприємств була у Кіровоградській області – 25% та у м. Київ – 40,8%.

Виведення української економіки на інноваційний шлях та створення реальних умов для її стійкого розвитку значною мірою залежить від формування та успішної діяльності в регіонах великих корпоративних структур як провідників промислової та науково-технологічної політики. В умовах постійного дефіциту державних фінансових

ресурсів, що спрямовуються на підтримку та забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності, перенесення центру тяжіння на внутрішні можливості великих корпоративних структур – перспективний шлях підняття та зростання інноваційної активності в усіх галузях економічної діяльності. Для успішної реалізації такої перспективи необхідно розробити системний механізм взаємодії держави з корпоративним сектором економіки (особливо з наукомісткою його складовою), який включав би інституційні, організаційні, фінансово-економічні та соціально-економічні важелі, спрямовані на забезпечення стимулюючого середовища розвитку всіх етапів інноваційного процесу як на макро-, так і на мікрорівнях. Розробка такого механізму повинна ґрунтуватись на методологічних підходах, які визнаються науковою думкою та перевірені практикою. Наприклад, одна з розповсюджених на Заході моделей – модель оператора – по суті, державне замовлення приватному підприємству, за яким закріплюються функції управління і фінансування при використанні державної і приватної власності. Вона характеризується чітким розподілом відповідальності між партнерами і контролем з боку замовника – держави.

У сфері інноваційної діяльності найбільш результативно вбачається модель кооперації – як модель спільної проектної компанії, у власності, фінансуванні і управлінні якої одночасно беруть участь держава і приватні інвестори. Ця модель використовується в галузях, де важко розділити відповідальність між партнерами. Саме до таких галузей відноситься сфера НДДКР, насамперед фундаментальні наукові дослідження. Слід зазначити, що у США розвиток цієї форми партнерства привів до появи федеральних кооперативних програм з розробки нових технологій. Зокрема, спеціально створене для фінансування фундаментальних досліджень агентство “Національний науковий фонд” ще в 1995 р. мало більше 50 кооперативних програм з розробки нових технологій на принципах спільного покриття витрат. У цілому більше 10 міністерств здійснювали з промисловими компаніями понад 70 кооперативних програм за таким принципом. Розроблялися і виконувалися кооперативні штатні програми, фінансувалися державно-промислові консорціуми, програми допомоги у використанні устаткування й установок. Ще в кінці 1990 років плани підтримки суспільно-приватного співробітництва з розробки і застосування нових технологій прийняли всі 50 штатів країни [9].

Щодо регіональної промислово-інноваційної політики України, то її також потрібно активізувати в напрямі впорядкування правил взаємодії влади і великих компаній, блокування тенденцій деіндустріалізації і подолання процесу поглиблення диспропорцій між сировинними та наукомісткими секторами. Додатковим аргументом на користь концентрації виробництва в Україні виступає дефіцит фінансових ресурсів, розпорошення яких серед дрібних суб’єктів та відсутність обмеженої кількості пріоритетів їх спрямування не дасть можливості сконцентрувати їх на реалізації великомасштабних проектів. Розробка відповідної концепції промислової політики, як і процес інтеграції, не може здійснюватись шляхом розробки формальних документів. Особливості та механізми організаційних трансформацій в діяльності корпоративних структур потребують обґрунтованого наукового пояснення злиття та поглинання, синергізму інтеграційних процесів, співвідношення між організаційними та контролюючими функціями.

Системний підхід до організації економічної взаємодії влади і великого бізнесу має передбачати, як мінімум, таке:

- 1) вибір пріоритетних галузевих напрямів промислового розвитку, а також функціонуючих на цих напрямках інтегрованих корпоративних структур (корпорацій);
- 2) визначення напрямів розробки технологій та НДДКР, що потребують державного втручання і пріоритетних з позицій комерціалізації науково-технічних досягнень та отримання в цій сфері “надприбутків”, підтримка достатнього рівня національної технологічної безпеки країни;
- 3) відбір (на основі аналізу даних за попередніми пунктами) сукупності корпорацій,

НДІ, КБ, наукових шкіл, чий потенціал, результати діяльності, пропозиції і прогностичні оцінки можуть враховуватись при розробці загальнодержавних, міжгалузевих та галузевих прогнозів і програм, індикативних планів.

Першочерговим залишається завдання формування сприятливого інституціонального середовища, необхідного для розвитку партнерства між державою та бізнесом, і, насамперед, створення системи спеціальних інститутів для регулювання партнерських відносин (асоціацій, агентств, проектних і управляючих компаній, державних корпорацій). При цьому в альянсах держави і приватного бізнесу держава повинна виступати в ролі провідного партнера, що визначає рамкові умови партнерства, принципи й організацію різних його типів. Не втручаючись безпосередньо у виробничий процес, держава здійснює нагляд за ходом виконання умов, зафіксованих у договорах про партнерство через функцію контролю над цінами, тарифами, доходами, якістю вироблених продуктів, регулювання розподілу ризиків.

В цілому використання партнерства держави та бізнесу на регіональному рівні можна розглядати як інструмент економічного зростання, що сприятиме впровадженню ринкових принципів в управління підприємствами інфраструктурних галузей, у тому числі тих, що мають відношення до природних монополій. Тому найважливішою функцією державного регулювання взаємодії держави і великих корпоративних структур має стати стимулювання розвитку конкурентних засад при укладанні контрактів, передачі державної власності в оренду, лізинг, концесію, надання їх на конкурсній основі при удосконалюванні конкурсних процедур.

Однією із важливих форм партнерства може стати проектне фінансування, що супроводжується виявленням, оцінкою і розподілом ризиків між сторонами договору про партнерство, забезпеченням фінансової безпеки великих капіталомістких проектів, що виключає можливі збитки і припинення проектів. У покритті різних типів ризику важливу роль мають відігравати страхові і перестраховальні компанії.

Важливою складовою державної політики є забезпечення повноправної дії фінансової складової регіональної інноваційної системи. Проте перешкодами на шляху створення ефективної фінансової складової такої системи є, перш за все, повна відсутність мотиваційної та організаційно-правової основи багатосторонньої взаємодії держави, академічної, прикладної науки, освіти та промисловості (бізнесу), результатом яких повинна бути взаємна координація зусиль усіх учасників передачі знань. Окрім того, причина полягає в інертності та інноваційній неприйнятності, в некомпетентності, а то й відкритій безграмотності.

У зв'язку з тим, що в інноваційній системі головним об'єктом є виробництво та розповсюдження знань, важливо виділити три взаємодіючих між собою рівні процесу виробництва знань у сфері науки: 1) процес виробництва фундаментальної бази знань; 2) процес виробництва родових знань (доступних для всіх підприємств); 3) локальний процес на рівні підприємств [10]. Роль держави у фінансуванні усіх трьох видів виробництва знань проявляється в безпосередньому та опосередкованому виді (формі). В той же час результати економічного дослідження ще в кінці 90-х років показали, що обидві ці форми фінансування мають тенденцію до заміщення одна одної: збільшення обсягу однієї із форм робить менш ефективним застосування іншої, а збільшення обсягу державного фінансування промислових досліджень та розробок вище від певної межі – 13% від загального обсягу їх фінансування – знижує їх ефективність. Зокрема, в ЄС пряма підтримка державою НДДКР здійснюється за такими напрямками: фундаментальні дослідження; промислові дослідження та прикладні розробки. Частка бюджетної підтримки при цьому складає 100:50:25% відповідно.

В системі взаємодії держави та бізнесу існують такі форми участі держави в інвестиціях у дослідження та розробки (D&R) приватного сектора:

1) пряме фінансування D і R, що здійснюються промисловістю для розробки комерційних проектів, процесів та послуг;

2) пряме партнерство з приватними організаціями з метою, як правило, знизити особливо високий ризик проектів, розподіляючи з приватним бізнесом собівартість проведення відповідних D і R;

3) фінансування комерційних D і R у сферах традиційної відповідальності держави;

4) непрямі форми стимулювання інвестування приватного бізнесу в D і R. Зокрема, податковий кредит в США, який було введено в 1981 р., забезпечував університетам за фундаментальні дослідження за ставкою 25% для 65% усіх видатків компаній. Слід зазначити, що в різні періоди умови застосування податкового кредиту змінювалися і стосувалися різних аспектів та сфер: вищої освіти, консорціумів; введення прогресивної шкали ставки кредиту та ін.

Одним із напрямів реалізації програми партнерства промисловості та науки на рівні регіонів може бути варіант, коли ініціатором та виконавцем є підприємства. За такою схемою фінансуються ті проекти, що вміщують план комерціалізації розроблювальної технології, в яких чітко визначені технічні ризики і методи їх виміру. Фінансування здійснюється на дольовій основі, при цьому частка бізнесу становить не менше 50%.

Одним із шляхів розв'язання таких стратегічних завдань може бути прогнозування можливостей взаємовідносин між системами “наука-бізнес-держава” у напрямі науково-технологічної кооперації з подальшим механізмом реалізації регіональних мегапроектів.

Перед наукою, зокрема, постає завдання щодо здійснення спільних досліджень у напрямі вирішення таких завдань:

- формування інформаційної бази даних про коопераційні зв'язки компаній у розрізі видів економічної діяльності;
- комплексний аналіз стану науково-технологічної і виробничої кооперації;
- вироблення загальної комунікаційної платформи між наукою, промисловістю (бізнесом) і державою про прогнозні варіанти підвищення результативності науково-технологічної кооперації;
- розробка механізмів забезпечення взаємодії між економічними суб'єктами в рамках коопераційних зв'язків, включаючи внесення конкретних змін у нормативно-законодавчу базу;
- підготовка конкретних прогнозних проектів взаємодії науки, промисловості (бізнесу) і держави в рамках науково-технологічної кооперації, їхній науково-організаційний супровід як складових Проекту (Програми) технологічного прогнозування розвитку економіки регіонів України.

Результатами такого системного дослідження буде розроблений методологічний апарат, що дозволить науково обґрунтувати необхідність здійснення інноваційно-технологічної взаємодії із врахуванням коопераційних і інтеграційних зв'язків; виявлені тенденції розвитку процесу науково-технологічної кооперації для забезпечення подальшої побудови прогнозних варіантів інноваційно-технологічної взаємодії; розроблені прогнозні варіанти взаємодії на рівнях “наука – промисловість (бізнес) – держава” з урахуванням коопераційних зв'язків, що дозволяють на різних рівнях управління приймати рішення про вибір стратегії кооперації й інтеграції; запропоновані науково обґрунтовані механізми забезпечення (інституціональні, організаційні, фінансово-економічні, інвестиційні) для підвищення результативності процесу взаємодії в сфері інноваційно-технологічного розвитку, що дозволять поліпшити якість діючої законодавчої бази.

Таким чином, розроблені прогнозні проекти взаємодії науки, промисловості (бізнесу) і держави на регіональному рівні можуть бути складовими елементами державних технологічних прогнозів розвитку економіки з урахуванням коопераційних зв'язків, що дозволить приймати обґрунтовані стратегічні рішення при формуванні економічної й інноваційної політики держави. Можливі також прогнозні пропозиції щодо формування технологічних кластерів у рамках кооперації наукомісткого сектора виробництва, реалізація яких дозволить упровадити нові форми і механізми управління високотехнологічними системами. Запропонований методичний інструментарій управ-

ління інноваційно-технологічним розвитком на рівні корпоративних структур допоможе керівництву компаній упроваджувати сучасні методи організації діяльності, включаючи формування інноваційної стратегії.

Практичними результатами здійснених спільних розробок має бути залучення бізнесу до підготовки прогнозів науково-технологічного розвитку регіонів; збільшення бюджетів компаній на здійснення НДДКР, розробку й освоєння нових технологій; реалізація програми технологічної модернізації підприємств; зміцнення механізму коопераційних зв'язків між окремими регіонами через упровадження нових прогресивних форм співробітництва. В цілому вироблення механізму взаємовідносин сприятиме посиленню впливу технологічного прогнозування як методу стратегічного управління регіональною економікою. Саме використання цих можливостей відкриває ще один шлях для реалізації вітчизняного науково-технологічного потенціалу, здатного забезпечувати реалізацію технологічних пріоритетів світового рівня та повноцінне наукове і технологічне забезпечення позитивних зрушень в економіці та інших сферах суспільного життя за умови державної підтримки та створення сприятливого інноваційного середовища.

Висновки. Одним із головних напрямків державної політики розвитку регіонів повинна бути науково обґрунтована промислово-інноваційна політика, що передбачає подальший розвиток науково-технічного та інноваційного потенціалів.

Одним із ключових механізмів прискореного становлення національної інноваційної системи як інституціональної основи формування інноваційної моделі економіки України має бути інтеграція економічного потенціалу великого бізнесу та держави у формі приватно-державного партнерства, здійснення якого відбувається як через пряме поєднання приватних та державних ресурсів, так і завдяки проведенню такої економічної політики, яка б забезпечувала врахування та реалізацію інтересів великих корпоративних структур регіонального рівня та інтересів держави.

Для практичного опрацювання наведених вище підходів на рівні Міністерства економіки України необхідно затвердити пілотний проект щодо вироблення механізмів (організаційного, економічного, фінансового, правового) взаємодії учасників партнерства “держава-наука-освіта-виробництво (бізнес)” на прикладі розробки реального мегапроекту інноваційного прориву в конкретній галузі (бажано в галузі наукомісткого виробництва) конкретного регіону.

1. Долішній М.І., Вовкенич С.Н. Глобалізація і регіональні детермінанти ренаціоналізації // Регіональна економіка. – 2001. – №3. – С. 7–27.
2. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації: Монографія. – Луцьк: Надтир'я, 2001. – 528 с.
3. Герасимчук З.В., Галушак В.Л. Політика розвитку проблемних регіонів: методологічні засади формування та реалізації: Монографія. – Луцьк: Надтир'я, 2006. – 248 с.
4. Економічний потенціал регіону: пріоритети використання: Монографія / І.М.Школа, Т.М.Ореховська, І.Д.Козменко та ін. / За ред. І.М.Школи. – Чернівці, 2003. – 392 с.
5. Лексин В., Швецов А. Общероссийские реформы и территориальное развитие. Статья 3. Региональные программы в новейшей реформационной ситуации // Российский экономический журнал. – 2000. – № 8. – С. 31–39.
6. Мау В., Яновский К. Политические и правовые факторы экономического роста в российских регионах // Вопросы экономики. – 2001. – №11. – С. 17–33.
7. Fridman D. Urbanization, Planning and national Development. – Beverly Hills. – London, 1973.
8. Федулова Л. Управління інноваційним розвитком регіону // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С.37–47.
9. Социально-экономическая эффективность: опыт США. Роль государства. – М.: Наука, 1999. – С. 209–211.
10. Голиченко О.Г. Национальная инновационная система России: состояние и пути развития. – М.: Наука, 2006. – С.102–103.